

C-6/24. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. január 4.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (La Coruña-i elsőfokú bíróság, Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. december 19.

Felperes:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Alperes:

WE

Az alapeljárás tárgya

Fizetési meghagyásos eljárás, amelyben a hitelintézet a fogyasztóval kötött, személyi kölcsönre vonatkozó szerződésből vagy dologi fedezet nélküli kölcsönszerződésből eredő pénztartozást követeli.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) alapján a lejárat előtti megszüntetésre vonatkozó azon feltétel esetleges tisztességtelennek minősítése, amely a fizetési meghagyásos eljárás tárgyát képező, a tartozások megfizetésére vonatkozó követelés alapjául szolgál. A Bíróság azon ítélkezési gyakorlatának értelmezése, amely szerint az ilyen típusú feltétel tisztességtelen jellegének vizsgálatához figyelembe kell venni, hogy a nemzeti jog biztosít-e megfelelő és hatékony eszközöket ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel

alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, a kölcsön lejártából eredő következményeket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1 Összeegyeztethető-e a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkével a lejárat előtti megszüntetésre vonatkozó azon kikötés, amely lehetőséget biztosít arra, hogy e megszüntetést egy bizonyos határidőn belül vitassák vagy elkerüljék, vagy pedig az ilyen lehetőséget külön nemzeti rendelkezésnek kell elismernie?
- 2 Ha az előző kérdésre adott válasz igenlő, milyen határidő lenne észszerű?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A 93/13 irányelv: a 3. cikk (4) bekezdése, a 4. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) bekezdése.

A Bíróságnak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásában említett ítéletei.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A) *Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios* (A fogyasztók és felhasználók védelméről szóló általános törvény)

A 2007. november 16-i Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló általános törvényt és egyéb kapcsolódó törvényeket átdolgozó 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelet; a BOE 2007. november 30-i 287. száma, 49181. o.) keretében elfogadásra került az 1984. július 19-i 26/1984. sz. törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege.

Az 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelettel jóváhagyott egységes szerkezetbe foglalt szöveg 82. cikke szerint:

„1. Tisztességtelen feltételnek minősül minden olyan, egyedileg meg nem tárgyalt rendelkezés és minden olyan, kifejezetten jóvá nem hagyott gyakorlat, amely a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó, illetve a felhasználó kárára.

[...]

3. Egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülményre, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

4. A fenti bekezdésekben foglaltaktól függetlenül a 85–90. cikkben megállapítottak szerint minden esetben tisztességtelennek tekinthető az a feltétel, amely:

- a) szerződést az eladó vagy szolgáltató szándékától teszi függővé,
- b) a fogyasztó és a felhasználó jogait korlátozza,
- c) megalapozza a szerződésben a kölcsönösség hiányát,
- d) aránytalan biztosítékokkal terheli a fogyasztót és a felhasználót, vagy jogtalanul rájuk hárítja a bizonyítási terhet,
- e) a szerződés teljesítésével és végrehajtásával kapcsolatosan aránytalan rendelkezést tartalmaz, vagy
- f) megsérti a bírósági illetékességre és az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat.”

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (a polgári perrendtartásról szóló törvény; a továbbiakban: LEC)

A fizetési meghagyásos eljárás tekintetében a 2000. január 7-i Ley 1/200 de Enjuiciamiento Civil (a polgári perrendtartásról szóló 1/200. sz. törvény) 815. cikkének 4. bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha a követelés érvényesítése egy munkáltató, illetve eladó vagy szolgáltató és egy fogyasztó vagy felhasználó között létrejött szerződésen alapul, a Letrado de Administración de Justicia (bírósági titkár) a fizetési meghagyás kibocsátását megelőzően köteles tájékoztatni a bíróságot annak érdekében, hogy ez utóbbi vizsgálhassa bármely olyan szerződéses feltétel tisztességtelenségét, amely a kérelem alapját képezi, vagy amely a követelés összegének meghatározására szolgál.

A bíróság hivatalból megvizsgálja, hogy a kérelem alapját képező vagy a követelés összegének meghatározására szolgáló feltételek tisztességtelennek minősülhetnek-e. Amennyiben úgy ítéli meg, hogy valamely feltétel ilyennek minősülhet, a feleket öt napon belül meghallgatja. A felek meghallgatását követően öt napon belül végzéssel határoz [...].”

„A jelzálogjoggal vagy zálogjoggal terhelt vagyontárgyakra vezetett végrehajtás különös szabályai” című fejezetében szereplő **693. cikkének 3. bekezdése** szerint lehetőség van a részletekben fizetendő tartozás lejárat előtti esedékesség nyilvánítására vonatkozó határozat „vitatására”, de csak a jelzálogjoggal vagy zálogjoggal terhelt vagyontárgyakra vezetett végrehajtás keretében, és feltéve, hogy a vagyontárgy az adós lakhatásának céljára szolgáló lakóingatlan. Ugyanezen cikk a 2019. március 15-i Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (az ingatlanalapú hitelmegállapodások szabályozásáról szóló 5/2019. sz. törvény) 24. cikkére való hivatkozással határozza meg, hogy miként lehet meghatározni, hogy milyen ki nem fizetett minimális összegektől lehetséges a lejárat előtti megszüntetés. Ez, az ilyen minimális küszöbértékekre vonatkozó jogi szabályozás csak a jelzáloghitelekre vonatkozik, és nem alkalmazható a személyi vagy dologi fedezet nélküli kölcsönökre.

C) A Tribunal Supremónak (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásában említett ítéletei

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 3 A jogvitában érintett felek, egy hitelintézet és egy fogyasztó 2022. július 5-én kölcsönszerződést kötöttek 10 600 EUR összegről, amelyet 60 havi, egyenként 231,53 EUR összegű, tőkéből és kamatból álló részletben kell visszafizetni, és a végső esedékesség napja 2027. augusztus 1.
- 4 Ez a szerződés tartalmazta a 13. általános feltételt, amely a következőképpen rendelkezik:

„MEGSZÜNTETÉS: Az e szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésének elmulasztása esetén a HITELINTÉZET jogosult a kölcsön lejárat előtti felmondására, valamint a már lejárt és még esedékessé váló tőkeösszeg azonnali visszafizetésének, továbbá az egyéb esedékes összegek megfizetésének követelésére az alábbi esetekben: 1. - A fizetés elmulasztása esetén az alábbi feltételek együttesen teljesülnek: a) az ADÓS tartozik a kölcsön tőkerészének vagy a kamatoknak egy részével, b) az esedékes és meg nem fizetett törlesztőrészletek összege megegyezik legalább: i. a nyújtott tőke összegének három százalékával, ha a teljesítés elmulasztása a kölcsön futamidejének első felében következik be, ii. a nyújtott tőke összegének hét százalékával, ha a teljesítés elmulasztása a kölcsön futamidejének második felében következik be, c) a hitelező felszólította az ADÓST a fizetésre, legalább egy hónapos határidőt biztosítva a teljesítésre, és figyelmeztetve őt arra, hogy amennyiben nem tesz eleget a felszólításnak, a kölcsön teljes összegének visszafizetését fogja követelni. [...].”
- 5 E feltétel alapján a hitelintézet 2023. szeptember 1-jén lejárat előtt felmondta a kölcsönt, és 2023. október 13-án a kérdést előterjesztő bíróság előtt indított fizetési meghagyásos eljárásban az alábbi összegeket követelte az alábbi

jogcímeken: a) esedékes tőke: 8776,33 EUR; b) meg nem fizetett tőke: 1148,20 EUR; és c) meg nem fizetett rendes kamatok: 702,85 EUR.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 6 A hitelintézet rámutat arra, hogy az adósnak a fizetési felszólítás teljesítésére rendelkezésére álló egy hónapos határidő a lejárat előtti megszüntetésről szóló döntés előfeltétele, és nem az arra vonatkozó nyilatkozatot követő lehetőség.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 7 A kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti és az uniós ítélkezési gyakorlat (a Tribunal Supremo [legfelsőbb bíróság] 2020. június 9-i 273/2020. sz., 2008. június 4-i 506/2008. sz., 2021. november 15-i 788/2021. sz. és 2023. február 28-i 331/2023. sz. ítélete, valamint a Bíróság 2013. március 14-i Aziz ítélete [C-415/11] és 2017. január 26-i Banco Primus ítélete [C-421/14]), valamint a spanyol szabályozás alapján úgy véli, hogy a lejárat előtti megszüntetésre vonatkozó feltételek önmagukban nem érvénytelenek, de a megfogalmazásuktól függően tisztességtelennek minősülhetnek. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az ilyen feltételek tisztességtelen jellegének megállapítására vonatkozó ítélkezési gyakorlat egységes, függetlenül attól, hogy a jelzáloghitellel terhelt kölcsönről vagy (mint a jelen ügyben) személyi kölcsönről van-e szó.
- 8 Különösen a Bíróságnak a jelzálogkölcsönre vonatkozó 2013. március 14-i Aziz ítéletének (C-415/11) 73. pontja szerint:
- „Így mindenekelőtt, ami az adós korlátozott ideig tartó nemteljesítése miatt a hosszú futamidejű szerződések lejárat előtti megszüntetésére vonatkozó feltételt illeti, [...], a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni, i. hogy az eladó vagy szolgáltató azon lehetősége, hogy a kölcsön teljes összegét lejárttá teheti, attól függ-e, hogy a fogyasztó nem teljesíti a szóban forgó szerződéses viszonyban **lényegesnek számító kötelezettségét**, ii. hogy e lehetőséget arra az esetre írták-e elő, ha az ilyen **nemteljesítés eléggé súlyosnak minősül** a kölcsön futamidejéhez és összegéhez képest, iii. hogy az említett lehetőség **eltér-e az adott területre vonatkozó szabályoktól**, és iv. hogy **a nemzeti jog biztosít-e megfelelő és hatékony eszközöket** ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, lejárttá tett kölcsönből eredő következményeket.”
- 9 E szempontokat a Bíróság 2017. január 26-i Banco Primus ítélete (C-421/14) is megerősítette, és a 67. pontban hozzátette, hogy az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között létrejött szerződés valamely feltétele esetlegesen tisztességtelen jellegének vizsgálata során „többek között a szerződéskötés valamennyi körülményére tekintettel kell eljárni”.

- 10 A Bíróság 2022. december 8-i Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest ítéletének (C-600/21) 35. pontja pontosította, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékelésére vonatkozóan fentebb meghatározott szempontok nem értelmezhetők „sem együttes, sem vagylagos jellegűnek, hanem e szempontokat úgy kell értelmezni, hogy azok magukban foglalják az érintett szerződés megkötésekor fennálló összes körülményt, amit a nemzeti bíróságnak [...] meg kell vizsgálnia”.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó, a lejárat előtti megszüntetésre vonatkozó feltétel megfelel a következő követelményeknek: i) - lényeges kötelezettség megsértése – mivel a kölcsönadott összeg visszafizetése a kölcsönszerződés lényeges kötelezettségét jelenti, és ii) - a nemteljesítés eléggé súlyos – mivel a határidőben meg nem fizetett összeg meghalad egy bizonyos (az 5/2019. sz. törvény 24. cikke 1. bekezdése b) pontjának ii. alpontjában meghatározott) határértéket.
- 12 Ezzel szemben a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak az ítélkezési gyakorlatban kidolgozott másik követelményt, nevezetesen a Bíróság azon elvárását illetően, hogy a fogyasztó számára rendelkezésre kell állniuk a lejárat előtti megszüntetés elkerülését lehetővé tevő mechanizmusoknak. A kérdést előterjesztő bíróság tehát úgy véli, hogy a fent említett i) és ii) feltételen túlmenően az iv) feltételnek is teljesülnie kell – vagyis hogy a nemzeti jog megfelelő és hatékony eszközöket biztosít ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, lejárttá tett kölcsönből eredő következményeket vagy hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 2015. december 23-i 705/2015. sz. és 2016. február 18-i 79/2016. sz. ítélete szerint a fogyasztónak lehetősége van arra, hogy gondos, orvoslásra irányuló magatartással elkerülje a feltétel vele szemben való alkalmazását.
- 13 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a spanyol eljárásjogban (a LEC 693. cikkének 3. bekezdése) a lejárat előtti megszüntetés „vitatása” csak nagyon korlátozottan megengedett (csak jelzálogjoggal vagy zálogjoggal terhelt vagyontárgyakra vonatkozó végrehajtási eljárásokban, és ha a végrehajtás alá vont vagyontárgy az adós szokásos lakása). A kérdést előterjesztő bíróság tehát úgy véli, hogy minden más esetben – így a jelen ügyben is, amikor a kölcsönszerződés nem jelzálogjoggal biztosított, és az összeget fizetési meghagyás útján követelik – nem teljesülhet a Bíróság azon követelménye, hogy olyan eszközöknek kell a fogyasztó rendelkezésére állnia, amelyekkel érvénytelenítheti vagy megakadályozhatja a kölcsön határidő előtti megszüntetését.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az „orvoslás e lehetőségének” fennállására vonatkozó követelmény teljesítése és a feltétel tisztességtelen jellegének elkerülése érdekében szükséges-e, hogy a vitatás lehetőségéről **valamely jogi norma** rendelkezzen (a Bíróság hivatkozott ítéletei a „nemzeti jogra” hivatkoznak, amely a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése alapján

megkövetelheti, hogy tagállamok állapítsák meg az orvoslás e lehetőségét), vagy elegendő, ha az orvoslás e lehetőségéről **maga a szerződés** rendelkezik. Más szóval, ha a lejárat előtti megszüntetésre vonatkozó feltétel lehetővé teszi a fogyasztó számára a már bejelentett, lejárat előtti megszüntetés érvénytelenítését vagy annak elkerülését, hogy erre sor kerüljön, feltéve, hogy az esedékes összeget egy bizonyos határidőn belül megfizeti, elegendő-e ez ahhoz, hogy megfeleljen az ítélkezési gyakorlat követelményének? Igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság útmutatást kér arra vonatkozóan, hogy milyen észszerű határidőn belül kell a fizetést teljesíteni.

MUNKADOKUMENTUM